

ITALUS

A D

FEBRONIUM J. C. CLAR.

DE STATU ECCLESIAE

EDITIO ALTERA

*NOVIS CURIS ELABORATA, CORRECTOR,
ET ADAUCTA.*

LUCÆ MDCCLXX.

PUBLICA FACULTATE.

PROSTANT VENALES VENETIIS

APUD SIMONEM OCCHI.

III

BENEVOLO LECTORI AMICUS ITALI.

REM Italis pergratam, Theologicorumque Tentaminum Auctori summopere proficiam, ne dicam plane necessariam, me fecisse firmissime teneo; dum Epistolas, quas Italus ad Justinum Febronium J. C., de Statu Ecclesiae direxit, publico praelo committere satago. Quandoquidem cum jam ille, & compleverit, typisque Dissertationes ad Loca Theologica spectantes destinaverit; ubi de Ecclesia, & Romano Pontifice satis prolixi Tractatus, juxta fidem, sententiasque potissimas adlaborati, locum habent; Febronius mox e Borealibus erumpens plagis, Italicasque Regiones scriptis suis pervadens, nostra Systemata suis novis, ac plane precariis hypothesebus, tereno, quaternoque praelo, trans, citraque montes editis, subvertere ausus est, atque divexare, cum magna fidei Orthodoxae, ac Religionis jactura. Hinc alterutrum sane contingere necessario debebat; aut impugnationem a Transmontano intentatam subferri; vel S. Sedis Causam pro viribus jam antea peroratam, collectis iterum animis tueri. Si silentium fuisset electum, incassum hac in parte Tentamina sua Theologica, donec Febronianus Liber inultus excurreret, rediissent. Si vero hoc aggresso, everfatoque, sententia Italica novis vallibus munitur, Causa sua fortior ac antea, atque munitior revixisset. Mea itaque peractum est insinuatione, ut opus istud pro privata Amici mei Minerva, rurales inter solitudines adlaboratum, lucem publicam acquireret, & Supplementi ad instar, tentaminum Theologicorum volumen primum comitaretur; eorumdemque vices suppleret in omnibus iis, quae ibi pro eorum brevitate desiderari poterant. Facile fuisset, nos diffiteor, passim in hoc Volumine obiecta Febroniana inserere, eaque viritum concutere, atque prostrare; at Febronii Liber, qui in inventis feliciter, ac Vesputius Americus, aut Columbus se jactat, paucis refelli non poterat. Hinc cum Amicis, ad directam Adversarii impugnationem devenire consultum fuit; & obstacula, si qua sunt, plane de medio tollere, atque everfare. Restat nunc ut aliqua de Cl. Febronio dicamus, ne Epistolae nostrae ad invidiam inique traducantur.

Non enim inconsulta praesidentia Italum nostrum ad hanc spatham ornandam pertraxit; sed summum Adversarii supercilium in Italicas, erga S. Sedem Romanam sententias, calamum suum irritavit. Tot enim, ac tanta Vir iste suis in Libris de hoc argumento coacervavit, ac si ex illis, e suo fastigio Catholica fides delapsa fuisset; & universa Italia sub altis ignorantiae, ac malitiae tenebris insepulta jaceret. Hinc nemo conqueci poterit, si animi pro Italorum tutela adversus Febronium excitati sunt; siquidem indu-

MONITUM I.

Epistolarum Elenchum in sequenti prospectu habes, ut unico intuitu præno-
scas, quæ fuissem pertractantur. Potiora tantum, & generica tibi heic indi-
cantur; verumtamen cæteris, quæ necessaria judicabuntur, non defrau-
daberis. Cave, ne in vestibulo tantum detinearis, si de his judicium rectum
ferre peroptas. Intima prius pervade, & omnia collustra, & solertissime per-
pende, antequam sententiam tuam explices.

EPISTOLARUM PROSPECTUS.

EPISTOLA I. Pag. 1.

Summarium.

Consilium Febronii de Reveniendis
Diffidentibus in Religione Chri-
stiana commendabile, media vero
iniqua; Præverat Dupinius, sed utro-
bique exitu contrario; uti Maimburgo
exprobrat Cardinalis Sfondratus. Arro-
gantia Epistola nuncupatoria inaudita;
ejus enim allocutio ad Papam, ad Epi-
scopos, ad Reges, ad Theologos, & J.
C. Auctorem suum intollerabilis superci-
lii accusat, & æque retunditur. Italica
ingenia ab Exteris Christianam Religio-
nem discere non indigent. Methodus ipsa
in impugnatione præscribitur, quam sibi-
met Adversarius in suis Tractatibus præ-
fixit.

EPISTOLA II. Pag. 6.

Summarium.

Modus Febronianæ aggressionis specie
novus, substantia obsoletus. S. Ireneus
potiorem Romane Sedis Principalitatem
docuit. Quid hæc importet. Editores O-
perum hujus Sancti illam defendunt. Ca-
tholici eam fatentur. Schismatici, &
Hæretici non dissentiunt. Comitia Galli-
cans An. 1650. oppositam doctrinam
damnant. Eandem Episcopi in Episto-
la ad Innocentium X. ob Jansenii da-
mnationem reprobant. Sed occasione Re-
galis ea in quatuor Propositionibus An.
1682. reviviscens ab Innocentio XI. &
Alexandro VIII. iterum configitur. Lu-
dovicus XIV. illam suppressit, & ab ea

Episcopi delinquentes iterum se revocant.
Appellantes a Bulla Unigenitus easdem
Propositiones readsumunt; & in pacis
& unitatis jacturam omnia redeunt. Ad-
notatur Bossueti sententia in Comitibus ge-
neralibus An. 1682.; sed eam Palino-
dia subsequuta quoque est. Hinc securius
ejusdem opus posthumum Defensio De-
clarat. Conventus Cleri Gallic. an. 1682.
inscriptum; & jure merito carpitur, &
observationibus subjicitur. Cæteri Febro-
nii Coriphei dignæ animadvertuntur.

EPISTOLA III. Pag. 25.

Summarium.

Auctor in nonnullis circa Scripturam,
& Traditionis intelligentiam cum Febro-
nio consentit. Sensus varii a textu D.
Matthæi c. 16. 18. Tu es Petrus &c.
per Febronium extorti Hæreticis favent.
Vera ejusdem loci significatio profertur.
Insignis in illum locum Cardinalis Petre
Commentarius. Primatus solius directio-
nis inibi ab Adversario recognitus, ad
Primatum Jurisdictionis, observationibus
Bachinii, & D. Hieronymi elevatur.
Maimburgus hæc in re Dupinio, & Fe-
bronio tolerabilior. Patres ab Adversario
in suas partes detorti, ad genuinum sen-
sum restituntur. Liturgia Ecclesiastica
in festis D. Petri Cause nostræ favet.
Bini SS. Augustini, & Leonis testimo-
niis arctius Adversarius perstringitur.
Communitas Potestatis Clavium a Febro-
nio Apostolis omnibus facta, ex SS. Cy-
prianus, Augustinus, & Optato subordi-
natur

AD CLARISSIMUM VIRUM JUSTINUM FEBRONIUM J. C.

EPISTOLA I.

SUMMARIUM.

Consilium Febronii de Reuniendis Dissidentibus in Religione Christiana commendabile, media vero iniqua. Praiverat Dupinius, sed utrobique exitu contrario, uti Maimburgo exprobrat Cardinalis Sfondratus. Arrogantia Epistola nuncupatoria inaudita; Ejus enim allocutio ad Papam, ad Episcopos, ad Reges, ad Theologos, & ad Jurisconsultos Auctorem suum intollerabilis supercilii accusat; & aequae retunditur. Italica ingenia ab Exteris Christianam Religionem discere non indigent. Methodus ipsa in impugnatione praescribitur, quam sibi met Adversarius in suis Tractatibus praefixit.

I.

Ignotus tibi nomine, & persona, Nationeque extraneus ad te venio epistolari Commercio, Febroni Cl. ut obsequium, & exultationem, quibus erga te summopere affectus sum, tibi tester; atque una simul tibi, & tuis admirationem patefaciam, qua in tuis scriptis legendis, & expendendis supra modum corripior; live propositum tuum dimetiar, live media, quibus perfunderis, observem; live multam jugam eruditionem tuam contempler; siquidem omnia sunt particulari animadversione dignissima. Nihil secius a te enixe veniam precor, & ex animo obtestor; si tibi, quae in eis desiderantur, ingenue adaperiam. Non est dubitandum, quin scopus tuus fuerit, ut universae Nationes ideas tuas percipiant, & adoptent: hac de re scripsisti; hac de re typis evulgasti, & data opera latino Idiomate usus es; ut omnes itidem Nationes asserta tua legere valeant, & in propositum tuum, si fieri posset, unanimiter descenderent. Hoc aperte significasti ad calcem Appendicis tuae secunda his verbis: *Scripsit Febronius, non pro*

Ecclesia Germanica, sed pro omnibus Ecclesiis. Si ita est; pro certo habeto non omnes Ecclesias, tuis scriptis fore nomen suum daturas; nili forte ut ea damnent, & diris devoveant. Nullus dubito, quin immensi labores tui fuerint in compilandis, quae exponere intendebas, & ad tuum Systema constandum erant necessaria. Djudicabunt interea Doctiores Viri, an congeries tuae opes minervae eruditioris dici debeant, vel rudis, indigestaque moles; ac interim satis tibi sit de rebus tuis Itolorum Judicium; videlicet: Propositionum tuarum probationes, ratiocinio solido, evidenti, constanti, & geometrico carere. Idcirco, nil, parumve tibi proderunt libri tui, dummodo potiori criterio in seligendis argumentis non utaris, & meliori ratiocinio in operis textura. Tua tamen moderatione ego gloriabor, si me patienter sustuleris, quoadusque mea dubia tibi representavero; & pares vices mihi reddideris honesto calamo, & calligata oratione; si quidquam repetere malueris. Jam bene agnoscis, dissidium nostrum non circa Causam privatam versari, quae in opinando nos dividat; sed est causa communis, cujus partes, cum uterque nostrum defendere conetur, icommatibus, & convitiis nos ambo parcere debemus. Ego revera universam tuam molem in singulis suis periodis non aggredior; Tantum enim otii mihi non suppetit, qui ad alias Provincias cursitandas directus sum. Satis enim mihi est potiora tua fundamenta considerare, an nutent, vel firma sint; quo ad ea praesertim argumenta, quae alibi exponere curavi, & pro viribus defendere lategi. Cetera tua Asserta adoptent, vel rejiciant alii, parum mihi interest. Certus tamen sum, nullius amplius usus libros tuos futuros fore relate ad intentum tuum; si mihi concesseris, quod negare non poteris, & a te argumentis meis extorquere confido. Non sileo tamen, me a te mitiora non expecta-